
ՎԵՐԱԾՄԱՆ ԲԱՅԵՐԸ ՄԻՋԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԵՆՈՒՄ*

ԳՈՒՐԳԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ, ՏԱԹԵՎԻԿ ԱԶԻԶԲԵԿՅԱՆ

Բանալի բառեր՝ միջին գրական հայերեն, իմաստային խմբեր, վերածման բայեր, չեզոք, միարժույթ:

Յուրաքանչյուր լեզվի բառապաշար տարբեր հիմունքներով դասակարգվում է տարբեր խմբերի, որոնցից ամենահայտնին, թերևս, դասակարգումն է ըստ խոսքի մասերի: Իրենց հերթին բառակազմական, քերականական և այլ կարգի դասակարգումների են ենթարկվում նաև խոսքի մասերը՝ փաստական նյութ դառնալով լեզվաբանական մի շարք գիտահետազոտական աշխատանքների համար: Վերջիններից են նաև բայերի իմաստային խմբերի և ենթախմբերի դասակարգմանը վերաբերող ուսումնասիրությունները, որոնք հավաստում են, որ բայերի իմաստային ու շարահյուսական հատկանիշների միջև գոյություն ունի կանոնավոր համապատասխանություն: Այդ կապը երկկողմանի է. բառի իմաստը պայմանավորում է նրա շարահյուսական հատկանիշները, և, ընդհակառակը, շարահյուսական հատկանիշներն իրենց ազդեցությունն են թողնում բառիմաստի վրա՝ ձևափոխելով այն¹: Բայերի իմաստային խմբերի առանձնացումով հստակեցվում են նաև դրանց կապակցելիության հնարավորությունները, այն է՝ արժույթի դրսևորումները (թեև, ինչ խոսք, բայի բառիմաստից բացի, այստեղ կարևոր դեր ունի նաև նրա քերականական իմաստը):

Բայերի իմաստային խմբավորման որոշ փորձեր կատարվել են նաև հայ լեզվաբանների կողմից: Առանձնապես նախորդ դարում առանձնացվել են բայերի մի շարք խմբեր՝ պայմանական անվանումներով (իմացական, զգացական, մտածական, վիճակային, հարկադրական, ակտիվ գործողության, օժտվածության, վերածման կամ փոխարկման և այլն²), որոնք, սակայն, ա-

¹ Ю. Апресян. Экспериментальное исследование семантики русского глагола. М., 1967, с. 25–29.

² Վ. Առաքելյան. Հայերենի շարահյուսություն, հ. Ա, Երևան, 1958, Ա. Աբրահամյան. Բայը ժամանակակից հայերենում, գիրք 1, Երևան, 1962, Է. Ադայան. Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը, Երևան, 1967, Գ.

առանձնակի ուսումնասիրության չեն ենթարկվել: Այս կապակցությամբ Հ. Օհանյանը, մասնավորապես, նշում է, որ Մ. Աբեղյանը, Վ. Առաքելյանը, Ա. Աբրահամյանը, Գ. Ջահուկյանը, Վ. Քոսյանը և այլք ոչ հատուկ նպատակադրմամբ, այլ լոկ այս կամ այն հարցի լուսաբանման կապակցությամբ ու պատեհ առիթով կատարել են բայերի դասակարգումներ՝ նկատի առնելով դրանց դրսևորած իմաստները, երբեմն էլ ներկայացնելով դրանց խնդրառությունը³:

Այս հոդվածի համար քննության նյութ են ծառայում վերածման կամ փոխարկման բայերը⁴, որոնց վերաբերյալ նույնպես որևէ համալիր հետազոտություն առ այսօր չի կատարվել⁵: Բանն այն է՝ հայ լեզվաբաններից ոչ մեկի առաջադիր նպատակը չի եղել հայերենի հիշյալ իմաստային խմբի բայերի ըստ ենթախմբերի առանձնացումը և իմաստագործառական առանձնահատկությունների վերհանումը: Կատարվել են միայն վերածման բայերի բնորոշման և տերմինավորման փորձեր, այն էլ՝ այդ բայերի խնդրառության ու կառավարման ուսումնասիրության հետ կապված⁶:

Ջ ա հ ու կ յ ա ն. Ժամանակակից հայերենի տեսության հիմունքները, Երևան, 1974, Վ. Քոսյան. Ժամանակակից հայերենի բառակապակցությունները, Երևան, 1975:

³ Հ. Օհանյան. Մտածական և հոգեվիճակային բայերի խնդրառությունը ժամանակակից հայերենում. – “Լեզվի և ոճի հարցեր”, հ. 10, Երևան, 1987, էջ 14:

⁴ Վերածման կամ փոխարկման բայեր տերմինը գիտական շրջանառության մեջ է դրել Վ. Առաքելյանը (Վ. Առաքելյան. Ժամանակակից հայերենի հոլովների և հոլովական կապակցությունների իմաստային առումները, Երևան, 1957, էջ 100): Հետագա ուսումնասիրողները նույնպես գործածել են հիշյալ տերմինը, միայն Գ. Ջահուկյանն է իմաստային այս խումբն անվանել փոխարկային (Գ. Ջ ա հ ու կ յ ա ն. Ժամանակակից հայերենի տեսության հիմունքները, Երևան, 1974, էջ 466): Նպատակահարմար ենք գտնում խնդրո առարկա բայերի համար հետագա շարադրանքում գործածել միայն “վերածման բայեր” տերմինը:

⁵ Բայերի իմաստային դասակարգման ուղղությամբ ուշագրավ աշխատանքներ են կատարվել, օրինակ, ռուս լեզվաբանության մեջ. այստեղ քիչ չեն այն ուսումնասիրությունները, որոնցում պատշաճ տեղ է հատկացված բայերի իմաստային խմբավորմանը և արժույթային դրսևորումներին, կան հարցի լուսաբանմանը նվիրված առանձին աշխատություններ ևս (Ю. Апресян. Եզվ. աշխ., Н. Авилова. Вид глагола и семантика глагольного слова. М., 1976; Л. Васильев. Семантика русского глагола. М., 1981):

⁶ Վ. Քոսյան. Միջին հայերենի բառակապակցությունները, Երևան, 1984, էջ 180, Հ. Հարությունյան. Կառավարումը ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1983, էջ 147, Վ. Առաքելյան. Ժամանակակից հայերենի հոլովների և հոլովական

Հողվածում նպատակ է հետապնդվում հստակեցնելու վերածնունդի քայերի ձևախմբատային սահմանները և կապակցելիությունը միջին գրական հայերենում՝ հիմքում ունենալով դասակարգման իմաստային չափանիշը (տվյալ դեպքում՝ հիշյալ քայերի իմաստների բառարանային ձևակերպումները) ու բնագրերի ընձեռած լեզվական նյութը: Ուսումնասիրվող քայերի բառացանկը կազմվել է համատարած ընտրանքի եղանակով՝ Ռ. Ղազարյանի և Հ. Ավետիսյանի հայտնի բառարանի⁷ հիման վրա, որտեղից քաղվել են միայն անհրաժեշտ համադրական քայերը: Վերածնունդի քայերի խմբավորումը կատարվել է նկատի առնելով դրանց վերագրված հետևյալ բնութագրական գիծը. «Այս տիպի քայերով փաստորեն սեղմ կերպով նշվում է ինչպես մի առարկայի վերածվելու, այնպես էլ նրան մոտավորապես նմանվելու պրոցեսն իբրև եղելություն»⁸:

Միջին գրական հայերենի բառապաշարում առկա վերածնունդի քայերը մեծաթիվ չեն: Դրանք գերազանցապես կազմվում են անվանական հիմքերից և ունեն՝ ա) մի բան դառնալու, մի բանի նմանվելու կամ բ) մի բանի բնորոշ հատկանիշ ստանալու իմաստներից կա՛մ մեկնումեկը, կա՛մ երկուսը միասին: Օրինակ՝ քացիսի⁹ նշանակում է «քացախի վերածվել, քացախել, թթվել», կուտկտիլ՝ «գնդիկի նմանվել, կոշտիկ դառնալ», արծուանալ՝ 1. «արծվի նման դառնալ», 2. «քաջանալ, խիզախել», նօսրանալ՝ 1. «հյուծվել, մաշվել, ուժասպառ լինել», 2. «բարակ դառնալ, բարականալ» և այլն:

Առանձնանում են վերածնունդի քայերի հետևյալ հիմնական ենթախմբերը.

ա) քայեր, որոնք արտահայտում են մի բան դառնալու, մի առարկայի վերածվելու նշանակություն, ինչպես՝ ախոյանանալ, աղավնանալ, ամիրանալ, բաղարջնալ, բրդանալ, խոցնալ, տաճկանալ, քացիսիլ,

բ) քայեր, որոնք ունեն առարկայի հատկանիշի և հատկանիշի հատկանիշի վերածնունդի նշանակություն: Հմնտ. գերնալ, դժարել, թերենալ, ժլատայնալ, խոշորիլ, խոշորնալ, մեկմեկանալ, շլրիլ, սարիլ և աւելանալ, քչնալ, քչկնալ և այլն:

կապակցությունների իմաստային առումները, Երևան, 1957, էջ 100, Ա. Աբրահամյան. նշվ. աշխ., էջ 15:

⁷ Ռ. Ղազարյան, Հ. Ավետիսյան. Միջին հայերենի բառարան (այսուհետև՝ ՄՀԲ), Երևան, 2009:

⁸ Ա. Աբրահամյան. նշվ. աշխ., էջ 62:

⁹ Առանց հղումների օրինակները քաղվել են ՄՀԲ-ի՝ ընդգծված քայերին վերաբերող բառահոդվածներից, փակագծերում էջանշումով օրինակները՝ Ա. Մնացականյանի «Հայրեններ» մենագրությունից (Երևան, 1985):

Միջին գրական հայերենում վերածման բայերը գերազանցապես կազմվում են «գոյական կամ ածական + [-ան- (-ն-//-այն-) կամ -են +] -իլ, -ալ կամ -ել» կադրայարով, որտեղ առավելապես ակտիվ են -ան- բաղադրական-քերականական ձևայինը և ա լծորդ ձայնավորով բաղադրված -ալ բայակերտ ձևայինը, ինչպես՝ թագուորանալ, սուլտանանալ, տառապելանալ, նիհարանալ և այլն:

Միայն -իլ կամ -ել ձևայիններով բաղադրված վերածման բայերը մյուսներից տարբերվում են նրանով, որ կազմվում են՝ ա) առանց բայածանցների մասնակցության, բ) գերազանցապես ածականական հիմքերից, ինչպես՝ վարդագունիլ՝ «վարդագույն դառնալ», սևգունիլ՝ «սևագույն դառնալ», սարիլ՝ «սառը դառնալ», սակվել՝ «սակավանալ, սակավել, նվազել», ուժվորել՝ «ուժեղանալ, զորանալ, բռնանալ», թերեհամել՝ «սկսել անհամանալ, համից ընկնել, համը կորցնել» և այլն: Հատկանշական է նաև, որ այս կարգի որոշ բայեր ունեն նաև վերը նշված -նալ//անալ//այնալ կամ -ենալ ձևայիններով կազմություններ, ինչպես՝ բոլորել//բոլորնալ, դժարել//դժարանալ, ժլատնալ // ժլատայնալ, կարմրիլ // կարմրանալ, հեշտել // հեշտենալ, տափկիլ//տափկնալ և այլն: Ըստ որում, դրանցից համանիշ են ոչ բոլորը. որոշ գոյգեր ունեն տարբեր իմաստներ: Այսպես՝ եթե անխելիլ և անխելանալ բայերը համանիշներ են, ապա կարմրիլ նշանակում է «կարմիր գույն ստանալ», մինչդեռ կարմրանալ՝ «կարմիր դառնալ»: Այսպես նաև՝ բարկիլ, վարդագունիլ, պիսկոտիլ, մբգոյնիլ և այլն, նշանակում են որևէ հատկանիշ ձեռք բերել, ստանալ, մինչդեռ տիմարանալ, ունենանալ, նիհարանալ, անտիրանալ և այլն՝ որևէ հատկանիշի վերածվել, փոխարկվել: Քննելով արդի հայերենի բայերի իմաստային խմբերը՝ Է. Աղայանը բերված շարքերից առաջիններն անվանում է վերածման ստացողական, իսկ երկրորդները՝ վերածման-դառնալիության բայեր¹⁰:

Ա ձայնավորի անկումը կամ սդումը (այդ թվում նաև՝ -ան սուկածանցում) միջին գրական հայերենում տարածված երևույթ է¹¹՝ բերնիկդ (342), բերնին (648), բերնեն (364), բերնովն (350), քաղքիկ (801), քաղքին (718), քաղքեն (912), քաղքցի (657), անուշնալ, աղեկնալ և այլն, իսկ յ-ի հավելումը (ա>այ)՝ հազվադեպ՝ մարդայսպան (172), բարձրայգընաց (289), կիսայբաց (129), գրայբաց (939), կու տայնուն (141), ժլատայնալ և այլն: Են+ալ կազմությունների մի մասը պայմանավորված է ի+ա> Ե հնչյունափոխությամբ: Օրինակ՝ թերի+ան+ալ > թերենալ, գոթի//գոթի+ան+ալ > գոթենալ՝ Մեծ դալ ու երդումն

¹⁰ Է. Աղայան. նշվ. աշխ., էջ 331:

¹¹ Հ. Մուրադյան, Մ. Մուրադյան, Ս. Անթոնյան. Ակնարկներ միջին գրական հայերենի պատմության, Երևան, 1972, էջ 74-75:

արաք՝ Գօթենայ՝ ով սերն ուրանայ (139), Աշխարհիս սահմանն է հանց. Հետ լցւի ու հետ թերենայ (922): Մնացած դեպքերում մասնակցել է հենց -էն սուկածանցը՝ լրբենալ, հեշտենալ և այլն:

Միջին գրական հայերենում վերածնանք բայերի մեջ դեռ զգալի են հատկանիշ և առարկա ցույց տվող այն իմաստները, որոնք վերագրվում են դրանց կազմության հիմքում ընկած բուն բաղադրիչներին: Տարբերությունն այն է, որ այստեղ դրանք ներկայացվում են վերածնանք, փոխարկելիության, այսինքն՝ բայական յուրահատուկ գաղափարով, ինչպես՝ բոլորնալ՝ «կլոր դառնալ», լրբենալ՝ «լիրբ, անամոթ դառնալ», ծուլնալ՝ «ծուլ դառնալ», ամիրանալ՝ «ամիրա դառնալ» և այլն:

Վերածնանք բայերը գրաբարում և ժամանակակից հայերենում հիմնականում բազմիմաստ են, դրանց մի մասն ունի նաև փոխաբերական իմաստ(ներ), մինչդեռ միջին գրական հայերենում հիշյալ բայերի մեջ գերիշխում է առավելապես բուն իմաստը, տվյալ դեպքում՝ վերածնանք գաղափարը: Հմտ., օրինակ, գրաբարյան յուլանալ (1. «հույլ լինել, դանդաղել, թուլանալ, ծուլանալ», 2. «պարապ-սարապ այս ու այնտեղ նայելով ման գալ», 3. «անհոգ՝ անփույթ լինել») և միջինհայերենյան յուլնալ («թուլանալ, դանդաղել»), գրաբարյան խստանալ (1. «կարծրանալ, պնդանալ, կոշտանալ, ամրանալ», 2. փխբ. «համառել, սիրտը քար դառնալ, բնավորությամբ կոպտանալ, խիստ դառնալ, համառել», 3. «անսաստ՝ անհնազանդ լինել, ուշադրություն չդարձնել», 4. «խստությամբ վարվել, խստություն ցույց տալ, չներել», 5. «սաստկանալ, հորդել») և միջինհայերենյան խստել («սաստկանալ, ուժգնանալ, խստանալ»), գրաբարյան թուլանալ (1. «թուլ դառնալ, լինել», 2. «մեղկանալ, մեղկ՝ թուլամորթ դառնալ», 3. «մեղմանալ՝ զիջող դառնալ», 4. «իջնել, նվազել, պակասել», 5. «լքվել») ու միջինհայերենյան թիլանալ/թուլնալ («թուլանալ») և այլ բայեր:

Սսվածին հակառակ՝ նկատելիորեն սակավաթիվ են այն բայերը, որոնք գործածվել են փոխաբերաբար՝ թագուորանալ՝ «թագավոր դառնալ», փխբ. «ճոխանալ, շքեղանալ, հարստանալ», անձերանալ՝ «չձերանալ», փխբ. «անփոփոխ՝ մշտնջենական մնալ», կլորել՝ «բոլորել», փխբ. «մեծանալ, խոշորանալ» և այլն:

Լեզվական փաստերը վկայում են, որ միջին գրական հայերենում վերածնանք բայերը գերազանցապես պահպանել են գրաբարյան բայերի առաջնային, ուղղակի իմաստները, տեղի է ունեցել իմաստների սահմանափակում՝ հիմնական իմաստների պահպանմամբ և երկրորդական ու փոխաբերական իմաստների կորստյամբ: Այսպես՝ ՄՀԲ-ում փայտնալ և փատնալ բայերի համար նշվում են միայն «փայտանալ, ցրտից սառչել, փայտ կտրել, ընդարմա-

նալ” իմաստները, մինչդեռ Է. Աղայանի վերոնշյալ բառարանում նույն բայի (փայտանալ) համար նշվում են թվով 6 փոխաբերական իմաստներ՝ 1. “ցրտից սառչել, սաստիկ մրսելուց անդամներն ընդարմանալ”, 2. “հիվանդության հետևանքով շարժունությունը կորցնել”, 3. “անզգայանալ, քարանալ, քար կտրել” ու ևս երեք իմաստ:

Միջին գրական հայերենում վերածման բայերի օրինաչափությամբ կազմված մի շարք բայերի իմաստային պլանում կա մի սկզբանե չի եղել, կա մի էլ հետագայում աստիճանաբար մթազնել է վերածման նշանակությունը: Խոսքը վերաբերում է գրաբարից ժառանգված այն բայերին, որոնք դեռ գրաբարում են բնորոշվում վերոնշյալ առանձնահատկությամբ: Դրանցից են՝ գողանալ, գոյանալ, զարգանալ, զարմանալ, հեռանալ, հիանալ, իմանալ, խոյանալ, կայանալ և այլն, որոնցում -ան բայածանցը սուկ բաղադրական գործառույթունի:

Վերածման բայախմբի բոլոր միավորները բացառապես չեզոք սեռի են և արտահայտում են իրենց հիմքում ընկած հատկանիշով օժտվելու կամ առարկայի վերածվելու, փոխարկվելու նշանակություն¹²:

Կապակցելիության տեսանկյունից այս բայերը պարտադիր ենթակաառու են: Կախված բառիմաստից՝ դրանք կարող են հարաբերվել անձնանիշ (թագուորանալ), կենդանանիշ (կատողենալ) կամ առարկայանիշ (թերեհամել) ենթականերից որևէ մեկի կամ դրանցից երկուսի (կամ բոլորի) հետ (բազմադասություն), ինչպիսին է, օրինակ, կարմրիլ բայը: Հմմտ. Մէկ ճոթն ալ ի ծովն իջաւ, Թուխ ամպը կարմրեցաւ (758) և Իմ եարն այլ ի դուրս ելեր, Կարմրեր գէտ վարդի տերն (110): Հիշյալ բայերը “... ցույց են տալիս ենթակայի վիճակը (այս բառի լայն իմաստով) իրենց մեջ արտահայտված՝ տիպարի փոխարկային կամ ոչ փոխարկային և, փոխարկայինի դեպքում կերպային տարբերություններով”¹³: Նկատենք, որ անձնանիշ ենթակաների հետ կապակցվող վերածման բայերին, որպես կանոն, հատուկ է նաև կոչականառությունը:

Ենթակաառությունից և կոչականառությունից բացի՝ վերածման բայերին հատուկ է, այսպես կոչված, ներքին ստորոգառությունը, որտեղ հատկանիշ արտահայտող ստորոգելին գտնվում է այդ բայերի կազմում: Օրինակ՝ նեղնալ, լայն(ը)նալ, տաճկանալ և այլն:

Թեև իմաստային նույն դաշտին պատկանող բայերին հիմնականում բնորոշ է միատեսակ կապակցելիություն, սակայն, որոշ բայեր, պայմանավոր-

¹² Ս. Գալստյան. Ածանցումը և ածանցները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1978, էջ 246–248:

¹³ Գ. Ջահուկյան. Ժամանակակից հայերենի տեսության հիմունքները, էջ 470:

ված իրենց բովանդակության պլանով, հանդես են բերում կապակցելիության տարբեր հնարավորություններ: Այսպես է նաև վերածման բայերի առումով, որոնցից մի քանիսը միջին գրական հայերենում, ենթակաատությունից բացի, բնութագրվում են նաև խնդրատությամբ կամ պարագաատությամբ: Բնական է, որ այս դեպքում կարող են տարբեր լինել նաև պահանջվող խնդիրների ու պարագաների արտահայտության և բովանդակության պլանները: Այսպես՝ սուլտանանալ բայի տեղի պարագան արտահայտվել է “ի-հայցական” կապակցությամբ, մինչդեռ փատնալ բայի տեղի պարագան՝ տրական հոլովով: Հմմտ. Նորին օգնութեամբն սուլտանացաւ ի Կօնն և Այնչափ ձիւն և ֆոթնայ եղավ և ցուրտ, մինչ որ Եայլաճուխին լեռան Դ մարդ և ԺԹ էշ փաացավ:

Ամփոփենք: Միջին գրական հայերենի վերածման բայերի քննությունը ցույց է տալիս, որ դրանցով արտահայտվում է մի բան դառնալու, մի բանի նմանվելու կա՛մ մի բանի բնորոշ հատկանիշ ձեռք բերելու իմաստներից մեկնումեկը կա՛մ երկուսը միասին: Վերածման բայերը գերագանցապես արտահայտվում են “գոյական կամ ածական + (-ան- կամ -են- +) -իլ, -ալ կամ -ել” կադապարով: Ի տարբերություն գրական հայերենի զարգացման մյուս երկու շրջանների՝ միջին գրական հայերենում վերածման բայերը հիմնականում գուրկ են երկրորդական և փոխաբերական իմաստներից. այստեղ գերիշխում է առավելապես բուն իմաստը, տվյալ դեպքում՝ վերածման գաղափարը: Լինելով բացառապես չեզոք սեռի բայեր՝ սրանց հիմնական մասին բնորոշ է ենթակաատությունը և ներքին ստորոգաատությունը, սակայն կան սակավաթիվ վերածման բայեր, որոնք, պայմանավորված իրենց նրբիմաստներով, աչքի են ընկնում խնդրատությամբ կամ պարագաատությամբ նույնպես: Անձնանիշ ենթակաների հետ կապակցելիության արժույթով օժտված բայերը բնութագրվում են նաև կոչականաությամբ:

КОНВЕРСИОННЫЕ ГЛАГОЛЫ В СРЕДНЕАРМЯНСКОМ ЛИТЕРАТУРНОМ ЯЗЫКЕ

ГУРГЕН ХАЧАТРЯН, ТАТЕВИК АЗИЗБЕКЯН

Резюме

Ключевые слова: среднеармянский литературный язык, смысловые группы, конверсионные глаголы, нейтральный, моно-смысловой.

В среднеармянском литературном языке конверсионными глаголами выражаются значения перехода во что-то, отождествления с чем-нибудь или приобретения

признаков, характерных для чего-либо: причем могут проявляться как одно из этих значений, так и оба вместе. Конверсионные глаголы образуются по модели «*существительное* или *прилагательное* + (-*ան* [-*uń-*] или -*են* [-*tń-*] +) -*իլ* [-*hɫ*], -*ալ* [-*ʃɫ*] или -*ել* [-*tɫ*]» и при этом они употребляются в нейтральном залоге. В отличие от двух других периодов развития литературного армянского языка, конверсионные глаголы в среднеармянском литературном языке, в основном, были лишены второстепенного и переносного значений: у глаголов этой семантической группы преобладали преимущественно искомые значения, в данном случае – идея конверсии. Для основной части конверсионных глаголов характерны только субъектность и внутренняя предикация, однако, есть группа немногочисленных глаголов, которые, вследствие своих смысловых оттенков, выделяются свойствами грамматического управления и адвербиальностью.

Глаголы, наделенные валентной сочетаемостью с подлежащими, указывающими на лицо, характеризуются также сочетаемостью с вокативами.

INCHOATIVE VERBS IN MIDDLE LITERARY ARMENIAN

GURGEN KHACHATRYAN, TATEVIK AZIZBEKYAN

Summary

Key words: Middle Literary Armenian, semantic groups, inchoative verbs, neutral, monosemantic.

In Middle Literary Armenian inchoative verbs express the meanings of turning into something, identifying with something or acquiring signs characteristic for something, whereby one of these meanings or both may be manifested. Inchoative verbs are formed according to the model “noun or adjective + (-*ան*[-*uń-*] or -*են* [-*tń-*] +) -*իլ* [-*hɫ*], -*ալ* [-*ʃɫ*] or -*ել* [-*tɫ*]” and are used in the middle voice. Unlike the other two stages of the development of the Armenian language, in Middle Literary Armenian inchoative verbs are void of peripheral and metaphoric meanings; the verbs of this semantic group have predominantly sought meanings, in the given case – the idea of conversion. Most inchoative verbs are only characterized by subjectivization and predicativization, however, there is a group of few inchoative verbs, which due to their nuances stand out for their properties of grammatical transitivity and adverbiality.

Verbs, endowed with valence combinability with subjects pointing the person are also characterized by appellativization.